

Bruxelles, 13.9.2017.
COM(2017) 489 final

2017/0226 (COD)

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

**o borbi protiv prijevara i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja i zamjeni
Okvirne odluke Vijeća 2001/413/PUP**

{SWD(2017) 298 final}

{SWD(2017) 299 final}

SADRŽAJ

OBRAZLOŽENJE	3
1. KONTEKST PRIJEDLOGA	3
1.1. Razlozi i ciljevi prijedloga.....	3
1.2. Potreba za provedbom relevantnih međunarodnih standarda i obveza i djelotvornim suzbijanjem prijevara i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja.....	4
1.3. Dosljednost s postojećim odredbama politike u određenom području	4
1.4. Dosljednost u odnosu na druge politike Unije.....	7
2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST.....	8
2.1. Pravna osnova.....	8
2.2. Varijabilna geometrija	8
2.3. Supsidijarnost	8
2.4. Proporcionalnost	9
2.5. Odabir instrumenta	9
3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENE UČINAKA.....	10
3.1. <i>Ex post</i> evaluacija/provjera primjerenosti postojećeg zakonodavstva.....	10
3.2. Savjetovanja s dionicima	10
3.3. Procjena učinka.....	13
3.4. Primjerenost propisa i pojednostavljivanje.....	14
3.5. Temeljna prava	15
4. UTJECAJ NA PRORAČUN.....	15
5. OSTALI DIJELOVI.....	15
5.1. Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja.....	15
5.2. Dokumenti s obrazloženjima	16
6. PRAVNI ELEMENTI PRIJEDLOGA.....	16
6.1. Sažetak predloženih mjera	16
6.2. Detaljno obrazloženje posebnih odredbi prijedloga	19
DIREKTIVA EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o borbi protiv prijevara i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja i zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/413/PUP	29
GLAVA I.: Predmet i definicije	29
GLAVA II.: Kaznena djela	30
GLAVA III.: Nadležnost i istrage	32
GLAVA IV.: Razmjena informacija i prijavljivanje kaznenih djela	33
GLAVA V.: Pomoć žrtvama i prevencija	34
Glava VI.: Završne odredbe	34

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

1.1. Razlozi i ciljevi prijedloga

Okvirna odluka Vijeća 2001/413/PUP o borbi protiv prijevara i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja¹ tvori trenutačno zakonodavstvo EU-a kojim su utvrđena zajednička minimalna pravila za kriminalizaciju prijevara u pogledu bezgotovinskog plaćanja.

U Europskom programu sigurnosti² uviđa se da Okvirna odluka više ne odražava današnju realnost te da ne nudi dovoljna rješenja za nove izazove i tehnološka kretanja, primjerice virtualne valute i mobilno plaćanje.

Prijevare u vezi s karticama izdanim u jedinstvenom europskom platnom području (SEPA) 2013. su, u odnosu na prethodnu godinu, porasle 8 % i dosegle vrijednost od 1,44 milijarde eura. Iako se podatci o prijevarama evidentiraju samo za plaćanja karticama, prema broju transakcija kartice su najvažniji bezgotovinski instrument plaćanja u EU-u³.

Važno je djelotvorno suzbiti prijevare u pogledu bezgotovinskog plaćanja jer se njima ugrožava sigurnost. Takve prijevare izvor su prihoda organiziranih kriminalnih skupina te su stoga temelj za druge kriminalne aktivnosti poput terorizma, krijumčarenja droga i trgovanja ljudima. Prema Europolu, prihod od prijevara u pogledu bezgotovinskog plaćanja posebno se koristi za financiranje sljedećih aktivnosti:

- putovanja:
 - letovi – iz iskustva stečenog u okviru operacija tijekom globalnog dana zrakoplovnih kompanija⁴ od 2014. do 2016. vidljiva je jasna veza između prijevara u pogledu bezgotovinskog plaćanja, prijevara povezanih sa zrakoplovnim kartama i drugih teških i organiziranih kaznenih djela, uključujući terorizam. Poznato je ili se sumnja da su neke osobe koje su putovale s nezakonito pribavljenim kartama sudjelovale u drugim kaznenim djelima,
 - druge prijevare povezane s putovanjima (prodaja nezakonito pribavljenih karata i putovanje s takvim kartama) – nezakonito pribavljene karte uglavnom su kupljene s pomoću ukradenih kreditnih kartica ili ukradenih podataka o kreditnim karticama, a osim toga i s pomoću ukradenih računa za prikupljanje nagradnih bodova, krađom osobnih podataka od putničkih agencija i prijevarama u vezi s vaučerima. Osim kriminalaca, s nezakonito pribavljenim kartama putuju i žrtve krijumčarenja i posrednici za prijenos novca⁵,
- smještaj: tijela kaznenog progona izvješćuju da se prijevare u pogledu bezgotovinskog plaćanja upotrebljavaju i za počinjenje drugih kaznenih djela za koja

¹ [Službeni list L 149, 2.6.2001., str. 1.](#)

² Komunikacija Komisije *Strategija jedinstvenog digitalnog tržišta Europe* [COM\(2015\) 192 final](#).

³ Europska središnja banka, [Četvrto izvješće o kartičnim prijevarama](#) (na engleskom), srpanj 2015. (najnoviji dostupni podatci).

⁴ Dodatne pojedinosti potražite [ovdje](#).

⁵ Izraz „posrednik u prijenosu novca” označava osobu koja prihod od kaznenih djela prebacuje među različitim zemljama. Posrednici dobivaju novac na račun, a zatim ga moraju podići i doznačiti na drugi račun, često u inozemstvu, pri čemu dio iznosa zadržavaju za sebe.

je nužan privremeni smještaj, kao što je trgovanje ljudima, nezakonita migracija i krijumčarenje droga.

Europol izvješćuje i da kriminalnim tržištem prijevvara u vezi s karticama za plaćanje u EU-u dominiraju dobro organizirane i globalno aktivne skupine organiziranog kriminala⁶.

Osim toga, prijevarama u pogledu bezgotovinskog plaćanja na dva se načina ograničava razvoj jedinstvenog digitalnog tržišta.

- Uzrokuju se znatni izravni gospodarski gubitci – vrijednost kartičnih prijevvara procjenjuje se na 1,44 milijarde eura. Primjerice, zrakoplovna industrija gubi godišnje na globalnoj razini oko milijardu američkih dolara zbog takvih prijevvara⁷.
- Smanjuje se povjerenje potrošača, što može dovesti do smanjenja gospodarske aktivnosti i ograničenja poslovanja na jedinstvenom digitalnom tržištu. Prema najnovijem Eurobarometru o kibersigurnosti,⁸ golema većina korisnika interneta (85 %) smatra kako se rizik da postanu žrtve kiberkriminaliteta povećava. K tomu, 42 % korisnika zabrinuto je zbog sigurnosti internetskih transakcija. Zbog toga 12 % ispitanika tvrdi da je manje vjerojatno da će se koristiti digitalnim transakcijama kao što je internetsko bankarstvo.

Evaluacijom postojećeg zakonodavnog okvira EU-a⁹ utvrđena su tri problema koji uzrokuju trenutačnu situaciju u vezi s prijevvarom u pogledu bezgotovinskog plaćanja u EU-u:

1. neka kaznena djela nije moguće **djelotvorno istražiti i kazneno goniti** prema trenutačnom pravnom okviru;
2. neka kaznena djela nije moguće djelotvorno istražiti i kazneno goniti zbog operativnih zapreka;
3. kriminalci iskorištavaju nedostatke u **prevenciji** kako bi počinili prijevvaru.

Ovaj prijedlog ima tri specifična cilja kojima se rješavaju utvrđeni problemi:

1. uspostaviti jasan, čvrst i **tehnološki neutralan** politički/pravni okvir;
2. ukloniti **operativne prepreke** kojima se otežavaju istraga i kazneni progon;
3. poboljšati **prevenciju**.

1.2. Potreba za provedbom relevantnih međunarodnih standarda i obveza i učinkovitim suzbijanjem prijevvara i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja

U Konvenciji Vijeća Europe o kibernetičkom kriminalu (Budimpeštanska konvencija)¹⁰, u 2. dijelu koji govori o računalnim kaznenim djelima, od stranaka Konvencije traži se da propišu kaznenopravne sankcije u nacionalnom zakonodavstvu za računalno krivotvorenje (članak 7.) i računalnu prijevvaru (članak 8.). Važeća Okvirna odluka usklađena je s tim odredbama.

⁶ Europol, [Izvješće o stanju: Prijevare u vezi s karticama za plaćanje u Europskoj uniji](#) (na engleskom), Europol, 2012.

⁷ [IATA](#), 2015.

⁸ Europska komisija, [Posebni Eurobarometar 423](#) o kibersigurnosti, veljača 2015.

⁹ Radni dokument službi Komisije – Procjena učinka priložena Prijedlogu direktive o suzbijanju prijevvara i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja, SWD(2017) 298.

¹⁰ [Konvencija Vijeća Europe o kibernetičkom kriminalu](#) (ETS br. 185).

Revizijom trenutačnih odredbi poboljšat će se suradnja policije i pravosudnih tijela te tijela kaznenog progona i privatnih subjekata, a time će se pridonijeti ispunjavanju ukupnih ciljeva Konvencije uz dosljednost s relevantnim odredbama.

1.3. Dosljednost s postojećim odredbama politike u određenom području

Ciljevi prijedloga u skladu su sa sljedećim odredbama politike i zakonodavnim odredbama u području kaznenog zakonodavstva.

1. Paneuropski **mehanizmi suradnje u kaznenim stvarima** kojima se pospješuje koordinacija istrage i kaznenog progona (kazneno postupovno pravo):
 - Okvirna odluka Vijeća 2002/584/PUP o Europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica¹¹,
 - Konvencija o uzajamnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima među državama članicama Europske unije¹²,
 - Direktiva 2014/41/EU o Europskom istražnom nalogu u kaznenim stvarima¹³,
 - Okvirna odluka Vijeća 2005/214/PUP o primjeni načela uzajamnog priznavanja na novčane kazne¹⁴,
 - Okvirna odluka Vijeća 2009/948/PUP o sprečavanju i rješavanju sporova o izvršavanju nadležnosti u kaznenim postupcima¹⁵,
 - Okvirna odluka Vijeća 2009/315/PUP o organizaciji i sadržaju razmjene podataka iz kaznene evidencije između država članica¹⁶,
 - Direktiva 2012/29/EU o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela¹⁷,
 - Uredba (EU) 2016/794 o Europolu¹⁸;
 - Odluka Vijeća 2002/187/PUP o osnivanju Eurojusta¹⁹,
 - Zaključci Vijeća o unapređenju kaznenog pravosuđa u kiberprostoru²⁰,

¹¹ [Okvirna odluka Vijeća 2002/584/PUP](#) od 13. lipnja 2002. o Europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica.

¹² [Akt Vijeća od 29. svibnja 2000.](#) kojim se u skladu s člankom 34. Ugovora o Europskoj uniji donosi Konvencija o uzajamnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima među državama članicama Europske unije.

¹³ [Direktiva 2014/41/EU](#) od 3. travnja 2014. o Europskom istražnom nalogu u kaznenim stvarima.

¹⁴ [Okvirna odluka Vijeća 2005/214/PUP](#) od 24. veljače 2005. o primjeni načela uzajamnog priznavanja na novčane kazne.

¹⁵ [Okvirna odluka Vijeća 2009/948/PUP](#) od 30. studenoga 2009. o sprečavanju i rješavanju sporova o izvršavanju nadležnosti u kaznenim postupcima.

¹⁶ [Okvirna odluka Vijeća 2009/315/PUP](#) od 26. veljače 2009. o organizaciji i sadržaju razmjene podataka iz kaznene evidencije između država članica.

¹⁷ [Direktiva 2012/29/EU](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP.

¹⁸ [Uredba \(EU\) 2016/794](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o Agenciji Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol) te zamjeni i stavljanju izvan snage odluka Vijeća 2009/371/PUP, 2009/934/PUP, 2009/935/PUP, 2009/936/PUP i 2009/968/PUP.

¹⁹ [Odluka Vijeća 2002/187/PUP](#) od 28. veljače 2002. kojom se osniva Eurojust s ciljem jačanja borbe protiv teških kaznenih djela.

²⁰ [Zaključci Vijeća](#) od 6. lipnja 2016. o unapređenju kaznenog pravosuđa u kiberprostoru.

Načelno se prijedlogom ne uvode odredbe koje se odnose na prijekare u pogledu bezgotovinskog plaćanja koje bi odstupale od tih općenitijih instrumenata kako bi se izbjegla fragmentacija kojom bi se mogli zakomplicirati prijenos i provedba u državama članicama. Jedina je iznimka Direktiva 2012/29/EU o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela, koju ovaj prijedlog dopunjuje.

2. Pravni akti kojima se **kriminalizira ponašanje** povezano s prijevarama i krivotvorenjem bezgotovinskih sredstava plaćanja (materijalno kazeno pravo):
 - Direktiva 2013/40/EU o napadima na informacijske sustave²¹.
 - Prijedlog dopunjuje Direktivu 2013/40 jer se odnosi na drugi aspekt kiberkriminaliteta²². Ta dva instrumenta odgovaraju različitim skupovima odredbi Budimpeštanske konvencije Vijeća Europe o kibernetičkom kriminalu²³, a ta je Konvencija referentni međunarodni pravni okvir za EU²⁴.
 - Ujedno je u skladu s Direktivom 2013/40 jer se temelji na sličnom pristupu u vezi s određenim pitanjima kao što je nadležnost ili utvrđivanje najniže razine najvećih kazni.
 - Direktiva 2014/62/EU o kaznenopravnoj zaštiti eura i drugih valuta od krivotvorenja²⁵.
 - Prijedlog dopunjuje Direktivu 2014/62/EU jer obuhvaća krivotvorenje bezgotovinskih sredstava plaćanja, dok Direktiva 2014/62/EU obuhvaća krivotvorenje gotovine.
 - Ujedno je u skladu s Direktivom 2014/62/EU jer se primjenjuje isti pristup u pogledu nekih odredaba, npr. odredbe o istražnim alatima.
 - Direktiva 2017/541/EU o suzbijanju terorizma.
 - Prijedlog dopunjuje Direktivu 2017/541/EU jer se njime nastoji smanjiti ukupni iznos prihoda od prijevara u pogledu bezgotovinskog plaćanja. Veći dio tog iznosa prihod je organiziranih kriminalnih skupina koje čine teška kaznena djela, uključujući terorizam.
 - Prijedlog Direktive o sprečavanju pranja novca sredstvima kaznenog prava.
 - Prijedlog dopunjuje prijedlog Direktive o sprječavanju pranja novca sredstvima kaznenog prava kojim se osigurava potreban pravni okvir za suzbijanje pranja

²¹ [Direktiva 2013/40/EU](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 12. kolovoza 2013. o napadima na informacijske sustave i o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2005/222/PUP.

²² U Strategiji EU-a za kibersigurnost navodi se da kiberkriminalitet obično obuhvaća širok raspon različitih kriminalnih aktivnosti u kojima su računalni i informacijski sustavi ili glavni alat počinjenja ili glavni cilj. Kiberkriminalitet obuhvaća tradicionalna kaznena djela (npr. prijevara, krivotvorenje i krađa identiteta), kaznena djela u vezi sa sadržajem (npr. distribucija dječje pornografije putem interneta ili poticanje na rasnu mržnju) i specifična kaznena djela u kontekstu računalnih i informacijskih sustava (npr. napadi na informacijske sustave, napadi uskraćivanjem usluge i zloćudnim softverom).

²³ [Konvencija Vijeća Europe o kibernetičkom kriminalu \(ETS br. 185\)](#). Direktiva 2013/40 odgovara člancima od 2. do 6. Konvencije, dok bi nova inicijativa odgovarala člancima 7. i 8. Konvencije.

²⁴ Komisija i Visoki predstavnik Europske unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku – [Zajednička komunikacija o strategiji Europske unije za kibersigurnost: otvoren, siguran i zaštićen kiberprostor](#).

²⁵ [Direktiva 2014/62/EU](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o kaznenopravnoj zaštiti eura i drugih valuta od krivotvorenja, kojom se zamjenjuje Okvirnu odluku Vijeća 2000/383/PUP.

prihoda od prijevare u pogledu bezgotovinskog plaćanja („posrednici u prijenosu novca”) kao glavnog kaznenog djela.

1.4. Dosljednost u odnosu na druge politike Unije

Prijedlog je dosljedan Programu EU-a o sigurnosti i Strategiji EU-a za kibersigurnost jer svi dokumenti imaju zajednički glavni cilj, a to je povećanje sigurnosti.

Osim toga, prijedlog je dosljedan Strategiji jedinstvenog digitalnog tržišta kojom se želi ojačati povjerenje korisnika u digitalno tržište, što je drugi glavni cilj prijedloga. U kontekstu Strategije jedinstvenog digitalnog tržišta postoji nekoliko pravnih instrumenata za sigurno plaćanje unutar EU-a. Prijedlog je dosljedan i tim instrumentima.

- Revidirana Direktiva o platnim uslugama²⁶ sadržava niz mjera kojima će se poboljšati sigurnosni zahtjevi za elektronička plaćanja te će se osigurati pravni i nadzorni okvir za nove subjekte na tržištu plaćanja.
- Direktiva (EU) 2015/849 o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma²⁷ (Četvrta direktiva o sprečavanju pranja novca) obuhvaća situacije u kojima kriminalci zloupotrebljavaju bezgotovinske instrumente plaćanja kako bi prikrili svoje aktivnosti. Prijedlog dopunjuje Direktivu jer obuhvaća slučajeve u kojima su kriminalci, primjerice, nezakonito prisvojili ili krivotvorili bezgotovinske instrumente plaćanja.
- Prijedlog Direktive o izmjeni Direktive 2015/849 o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma²⁸, iz kojeg se preuzima definicija virtualnih valuta navedena u ovom prijedlogu. Ako se ta definicija promijeni tijekom procesa donošenja prethodnog prijedloga, definiciju u ovom prijedlogu treba uskladiti s njom.
- Drugi relevantni pravni akti obuhvaćaju Uredbu (EU) 2015/847 o informacijama koje su priložene prijenosu novčanih sredstava²⁹, Uredbu (EU) br. 910/2014 o elektroničkoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu³⁰, Uredbu (EU) br. 260/2012 o utvrđivanju tehničkih i poslovnih zahtjeva za kreditne transfere i izravna terećenja u eurima³¹ i Direktivu (EU)

²⁶ [Direktiva \(EU\) 2015/2366](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te Uredbe (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ.

²⁷ [Direktiva \(EU\) 2015/849](#) od 20. svibnja 2015. o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma, o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive Komisije 2006/70/EZ.

²⁸ [Prijedlog direktive](#) Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive (EU) 2015/849 o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma i o izmjeni Direktive 2009/101/EZ.

²⁹ [Uredba \(EU\) 2015/847](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o informacijama koje su priložene prijenosu novčanih sredstava i o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1781/2006.

³⁰ [Uredba \(EU\) br. 910/2014](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o elektroničkoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu i stavljanju izvan snage Direktive 1999/93/EZ.

³¹ [Uredba \(EU\) br. 260/2012](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2012. o utvrđivanju tehničkih i poslovnih zahtjeva za kreditne transfere i izravna terećenja u eurima i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 924/2009.

2016/1148 o mjerama za visoku zajedničku razinu sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava širom Unije (Direktiva NIS)³².

Načelno se tim pravnim aktima pridonosi uspostavi strožih preventivnih mjera. Prijedlogom se pravni akti dopunjuju mjerama za sankcioniranje kriminalne aktivnosti i omogućavanje kaznenog progona ako prevencijom nisu ostvareni rezultati.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

2.1. Pravna osnova

Pravna je osnova za djelovanje Unije članak 83. stavak 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije u kojem se izričito spominju **krivotvorenje sredstava plaćanja, računalni kriminal i organizirani kriminal** kao područja osobito teškog kriminaliteta s prekograničnim elementima:

*Europski parlament i Vijeće mogu direktivama donesenima u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom utvrditi minimalna pravila o definiranju kaznenih djela i sankcija u području osobito teškog kriminaliteta s **prekograničnim elementima** koji proizlaze iz prirode ili učinka takvih kaznenih djela ili iz posebne potrebe njihova zajedničkog suzbijanja.*

*Ta su područja kriminaliteta sljedeća: terorizam, trgovanje ljudima i seksualno iskorištavanje žena i djece, nezakonita trgovina drogom, nezakonita trgovina oružjem, pranje novca, korupcija, **krivotvorenje sredstava plaćanja, računalni kriminal i organizirani kriminal.***

2.2. Varijabilna geometrija

Okvirna odluka Vijeća 2001/413/PUP o borbi protiv prijevara i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja primjenjuje se na sve države članice.

U skladu s Protokolom br. 21 o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske s obzirom na područje slobode, sigurnosti i pravde, priloženim Ugovorima, Ujedinjena Kraljevina i Irska mogu odlučiti sudjelovati u donošenju ovog prijedloga. Tu mogućnost imaju i nakon donošenja prijedloga.

Budući da je Ujedinjena Kraljevina 29. ožujka 2017. obavijestila da namjerava napustiti Uniju, u skladu s člankom 50. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) Ugovori će se na nju prestati primjenjivati od dana stupanja na snagu sporazuma o povlačenju ili, ako do toga ne dođe, dvije godine od obavijesti, osim ako Europsko vijeće, u dogovoru s Ujedinjenom Kraljevinom, odluči produljiti to razdoblje. Uslijed toga, i ne dovodeći u pitanje bilo koje odredbe sporazuma o povlačenju, prethodno navedeni opis sudjelovanja Ujedinjene Kraljevine u ovom prijedlogu primjenjuje se samo dok Ujedinjena Kraljevina ne prestane biti država članica.

Prema Protokolu br. 22 o stajalištu Danske, Danska ne sudjeluje u donošenju mjera Vijeća u skladu s glavom V. UFEU-a (uz iznimku mjera iz područja vizne politike). Stoga, u skladu sa sporazumima koji su trenutačno na snazi, Danska ne sudjeluje u donošenju ovog prijedloga i neće biti njime obvezana.

³² [Direktiva \(EU\) 2016/1148](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2016. o mjerama za visoku zajedničku razinu sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava širom Unije.

2.3. Supsidijarnost

Prijevare u pogledu bezgotovinskog plaćanja imaju vrlo važan prekogranični element unutar EU-a i izvan njega. Tipičan slučaj može uključivati kopiranje podataka s magnetne trake bankovne kartice (*skimming*) u državi članici EU-a, izradu krivotvorene kartice s pomoću tih podataka te podizanje novca izvan EU-a kako bi se zaobišli visoki sigurnosni standardi. Ta se kaznena djela sve više izvršavaju putem interneta.

Stoga države članice ne mogu samostalnim ili nekoordiniranim djelovanjem u dovoljnoj mjeri ostvariti cilj, odnosno učinkovito suzbiti takva kaznena djela.

- Tijekom takvih kaznenih djela nastaju situacije u kojima se žrtva, počinitelj i dokazi nalaze unutar različitih pravnih okvira u EU-u i izvan njega. Stoga pojedinačnim zemljama učinkovito suzbijanje tih kriminalnih aktivnosti može biti izazovno i vremenski vrlo zahtjevno ako ne postoje zajednička minimalna pravila.
- Potreba za djelovanjem EU-a već je uvažena izradom postojećeg zakonodavstva EU-a o borbi protiv prijevара i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja (Okvirna odluka).
- Potreba za intervencijom EU-a ogleda se i u trenutačnim inicijativama za koordiniranje mjera država članica u tom području na razini EU-a; primjerice, poseban tim Europol radi na prijevarama u pogledu plaćanja³³, osim toga postoji prioritetni ciklus politika EMPACT o operativnoj suradnji protiv prijevара u pogledu bezgotovinskog plaćanja³⁴. Dodana vrijednost tih inicijativa kojima se državama članicama olakšava suzbijanje takvih kaznenih djela nekoliko je puta spomenuta tijekom savjetovanja s dionicima u pripremi ovog prijedloga, posebno tijekom sastanaka sa stručnjacima.

Osim toga, dodana vrijednost djelovanja EU-a ogleda se u pospješivanju suradnje sa zemljama izvan EU-a, s obzirom na to da međunarodni aspekt prijevара u pogledu bezgotovinskog plaćanja često nadilazi granice EU-a. Postojanje minimalnih zajedničkih pravila u EU-u može potaknuti države izvan EU-a da donesu djelotvorna zakonodavna rješenja, čime bi se pospješila globalna prekogranična suradnja.

2.4. Proporcionalnost

U skladu s načelom proporcionalnosti, kako je utvrđeno u članku 5. stavku 4. Ugovora o Europskoj uniji (UEU), predložena nova Direktiva ograničena je na ono što je potrebno i proporcionalno da bi se, s jedne strane, proveli međunarodni standardi i da bi se postojeće zakonodavstvo o kaznenim djelima u ovom području prilagodilo novim prijetnjama. Mjere povezane s uporabom istražnih alata i razmjenom informacija uvrštene su samo u mjeri koja je nužna za djelotvorno funkcioniranje predloženog okvira kaznenog prava.

Prijedlogom se definira opseg kaznenih djela kako bi se obuhvatila svi relevantni oblici ponašanja te kako bi se prijedlog istodobno ograničio na ono što je nužno i proporcionalno.

2.5. Odabir instrumenta

U skladu s člankom 83. stavkom 1. UFEU-a, utvrđivanje minimalnih pravila o definiranju kaznenih djela i sankcija u području teškog kriminaliteta s prekograničnim elementima, uključujući krivotvorenje sredstava plaćanja i računalni kriminal, može se postići samo

³³ Vidjeti [web-mjesto Europol](#).

³⁴ Više informacija možete pronaći [ovdje](#).

direktivom Europskog parlamenta i Vijeća donesenom u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom.

3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENE UČINAKA

3.1. Ex post evaluacija/provjera primjerenosti postojećeg zakonodavstva

Komisija je provela evaluaciju³⁵ postojećeg zakonodavnog okvira EU-a zajedno s procjenom učinka koja je priložena ovom prijedlogu (vidjeti odgovarajući radni dokument službi Komisije za dodatne informacije).

Evaluacijom su otkrivena tri uzroka problema, a svaki se može dodatno raščlaniti:

Uzroci	Poduzroci
1. Unutar trenutačnog pravnog okvira neka kaznena djela nije moguće djelotvorno istraživati i kazneno goniti.	<ul style="list-style-type: none"> a. Određena kaznena djela nije moguće djelotvorno kazneno goniti jer se kaznena djela počinjena s pomoću određenih instrumenata plaćanja (posebno ako nisu fizičke prirode) različito sankcioniraju u državama članicama ili se uopće ne sankcioniraju. b. Pripreme aktivnosti za prijevaru u pogledu bezgotovinskog plaćanja nije moguće djelotvorno kazneno goniti jer se one različito sankcioniraju u državama članicama ili se uopće ne sankcioniraju. c. Različite razine sankcija za ista kaznena djela u različitim državama članicama mogu otežati vođenje prekograničnih istraga. d. Nedostatci u pogledu dodjele nadležnosti mogu negativno utjecati na djelotvornost prekograničnih istraga i kaznenog progona.
2. Neka kaznena djela nije moguće djelotvorno istraživati i kazneno goniti zbog operativnih prepreka.	<ul style="list-style-type: none"> a. Dobivanje informacija na zahtjev u okviru prekogranične suradnje može predugo trajati, što otežava istragu i kazneni progon. b. Neprijavljivanje svih slučajeva tijelima kaznenog progona zbog ograničenja u suradnji javnog i privatnog sektora otežava vođenje djelotvornih istraga i kaznenog progona.
3. Kriminalci iskorištavaju nedostatke u prevenciji kako bi počinili prijevaru.	<ul style="list-style-type: none"> a. Nedostatci u pogledu razmjene informacija u okviru suradnje javnog i privatnog sektora otežavaju prevenciju. b. Kriminalci iskorištavaju nedostatak svjesnosti žrtava o takvim kaznenim djelima.

Iz uzroka problema vidljivo je da je uglavnom riječ o **regulatornim nedostacima**, pri čemu je trenutačni zakonodavni okvir EU-a (Okvirna odluka) djelomično zastario, uglavnom zbog **tehnološkog razvoja**. Iz evaluacije je vidljivo da nema dovoljno novijih zakona kojima bi se premostila zakonodavna praznina.

³⁵ Radni dokument službi Komisije – Procjena učinka priložena Prijedlogu direktive o suzbijanju prijevara i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja, SWD(2017) 298.

3.2. Savjetovanja s dionicima

Savjetovanje

Provedene su tri vrste savjetovanja: otvoreno javno savjetovanje, ciljano savjetovanje koje je organizirala Europska komisija i ciljano savjetovanje koje je organizirao izvođač:

1. Otvoreno javno savjetovanje

Europska komisija 1. ožujka 2017. pokrenula je otvoreno javno savjetovanje s ciljem prikupljanja povratnih informacija od šire javnosti u vezi s definicijom problema, važnošću i djelotvornošću trenutnog pravnog okvira u području prijevara u pogledu bezgotovinskog plaćanja, kao i mogućnostima za suzbijanje postojećih problema i njihovih mogućih učinaka. Savjetovanje je zaključeno nakon 12 tjedana, 24. svibnja 2017.

Na upitnike su odgovorila 33 stručnjaka te 21 osoba iz šire javnosti. Četiri stručnjaka u pisanom su obliku dala dodatne odgovore. Riječ je o stručnjacima iz:

- privatnih poduzeća (privatni sektor),
- međunarodnih ili nacionalnih javnih tijela (tijela kaznenog progona, pravosudnih tijela i institucija i tijela EU-a),
- trgovačkih, poslovnih ili profesionalnih udruga (npr. nacionalne udruge banaka),
- nevladinih organizacija, platforma ili mreža,
- poduzeća za davanje usluga savjetovanja, odvjetničkih društava te samozaposlenim savjetnicima.

2. Ciljano savjetovanje koje je organizirala Europska komisija:

- veliki sastanci stručnjaka s predstavnicima policije i pravosudnih tijela iz svih država članica EU-a (koje su odabrale države članice) te stručnjacima iz privatnog sektora (financijske institucije, davatelji usluga plaćanja, trgovci, kartični programi),
- različiti sastanci sa stručnjacima i dionicima iz akademskih institucija, tijela kaznenog progona, industrije virtualnih valuta, predstavnicima potrošačkih organizacija, predstavnicima privatnih financijskih institucija i predstavnicima financijskih regulatora.

3. Ciljano savjetovanje koje je organizirao izvođač

Izvođač je organizirao ciljano savjetovanje kojim su obuhvaćene internetske ankete i intervjui. Preliminarni rezultati predstavljeni su ciljnoj skupini za validaciju koja je dala povratne informacije i validirala rezultate savjetovanja.

Ukupno je sudjelovalo 125 dionika iz 25 država članica.

Glavni rezultati

- Dimenzija kaznenih djela

Općenito je ocijenjeno da su troškovi povezani s prijevarom u pogledu bezgotovinskog plaćanja visoki te da će rasti u narednim godinama. Dionici iz svih kategorija imali su poteškoća pri kvantificiranju tih troškova. Statistički su podatci rijetki i nisu uvijek dostupni, no iz dokaza u kontekstu pojedinačnih

predmeta proizlaze zaključci o učinku određenih vrsta prijevара u pogledu bezgotovinskog plaćanja.

- Okvir kaznenog prava

Većina dionika smatra da je trenutni pravni okvir EU-a tek djelomično relevantan u kontekstu trenutnih sigurnosnih potreba, posebno u vezi s definicijom instrumenata za plaćanje i kaznenih djela. Neki su potvrdili da će biti nužno izmijeniti nacionalne pravne okvire.

- Kazneno postupovno pravo

Trenutačna razina suradnje među državama članicama u svrhu istraga i kaznenog progona smatra se tek djelomično zadovoljavajućom usprkos postojećem pravnom okviru. Podrška Europolu pri pospješivanju prekogranične suradnje široko je priznata.

- Prijavljivanje tijelima kaznenog progona

Stajališta u pogledu prijavljivanja tijelima kaznenog progona razlikuju se: neki su ispitanici zadovoljni s trenutnom razinom prijavljivanja, dok drugi smatraju da bi je trebalo poboljšati. Različite kategorije dionika suglasne su da je potrebno primjereno uravnotežiti buduće mogućnosti politika u pogledu prijavljivanja i stvarne kapacitete tijela kaznenog progona da nastave rad na predmetima.

- Suradnja javnog i privatnog sektora

Općenito se smatra da je suradnja između javnih i privatnih tijela korisna, a ispitanici se slažu da je treba poticati radi učinkovitijeg suzbijanja prijevара u pogledu bezgotovinskog plaćanja, posebno kada je riječ o prevenciji.

Većina dionika smatra da je potrebno poboljšati suradnju javnog i privatnog sektora u borbi protiv prijevара u pogledu bezgotovinskog plaćanja. Čini se da su najnezadovoljniji predstavnici privatnog sektora – smatraju da glavne prepreke suradnji obuhvaćaju, primjerice, ograničene mogućnosti razmjene informacija s tijelima kaznenog progona te ograničenja pripadajućih alata za razmjenu tih informacija.

Velika većina dionika suglasila se da je potrebno financijskim institucijama omogućiti spontanu razmjenu dijela osobnih podataka žrtve (npr. ime, bankovni račun, adresa, itd.) s nacionalnom policijom ili policijom druge države EU-a kako bi se kriminalci istražili i kazneno gonili.

Nekoliko dionika navelo je slabu suradnju među tijelima privatnog i javnog sektora kao prepreku u borbi protiv prijevара u pogledu bezgotovinskog plaćanja.

Privatna poduzeća, javna tijela, trgovačke, poslovne ili profesionalne udruge vide zakonodavstvo, neusklađenost prioriteta i nedostatak povjerenja te praktična i organizacijska pitanja kao prepreke za uspješnu suradnju između javnih i privatnih subjekata ako dionici imaju poslovni nastan u različitim državama EU-a. Privatna poduzeća i javna tijela navela su kao prepreku i nedostatak primjerene tehnologije (npr. komunikacijskih kanala).

- Prava žrtava

Dionici su naglasili važnost zaštite žrtava prijevare. Neki su smatrali da žrtve nisu dovoljno zaštićene, iako cijene inicijative za zaštitu žrtava poduzete na razini država članica. Udruge žrtava razvile su dobre mehanizme suradnje s tijelima kaznenog progona. Nekoliko dionika smatralo je da je nužno bolje zaštititi žrtve od krađe identiteta, koja po njihovu mišljenju pogađa pravne i fizičke osobe, stoga bi žrtve trebalo zaštititi neovisno o njihovoj pravnoj osobnosti.

3.3. Procjena učinka

U skladu sa smjernicama Komisije za bolju regulativu³⁶ Komisija je izvršila procjenu učinka³⁷ kako bi ocijenila je li prijedlog zakona potreban.

Ocjena učinka 12. srpnja 2017. predstavljena je Odboru za nadzor regulative, koji je proveo raspravu. Odbor je uzeo u obzir trud uložen u kvantificiranje troškova i pogodnosti i dao je pozitivno mišljenje³⁸ uz preporuku da se izvješće dodatno poboljša u pogledu sljedećih ključnih aspekata:

1. u izvješću se ne objašnjava dovoljno politički kontekst, uključujući odnos s postojećim i predviđenim pravosudnim i paneuropskim mehanizmima suradnje te komplementarnost s tim mehanizmima;
2. čini se da je cilj inicijative u vezi s rastom preuveličan.

Izvješće o procjeni učinka revidirano je s obzirom na preporuke iz pozitivnog mišljenja Odbora.

Moguće političke mjere za rješavanje pojedinačnih problema utvrđenih u evaluaciji najprije su mapirane, a potom se analiziralo koje će se mjere zadržati, a koje odbaciti, te su zatim grupirane u opcije politika. Svaka opcija razrađena je kako bi se riješili svi utvrđeni problemi. Razmatrale su se kumulativne opcije politike, odnosno opcije sa sve većom razinom zakonodavnih mjera EU-a. Budući da je zapravo riječ o **zakonodavnom nedostatku**, bilo je važno izložiti puni raspon regulatornih alata kako bi se utvrdio najrazmjerniji odgovor EU-a.

Razmatrale su se različite opcije:

- **opcija A:** poboljšanje provedbe zakonodavstva EU-a i pospješivanje samoregulacije suradnje javnog i privatnog sektora,
- **opcija B:** uvođenje novog zakonodavnog okvira i pospješivanje samoregulacije suradnje javnog i privatnog sektora,
- **opcija C:** kao i opcija B, no s odredbama koje se odnose na poticanje prijavljivanja u kontekstu suradnje javnog i privatnog sektora umjesto na samoregulaciju te novim odredbama o podizanju svijesti,
- **opcija D:** kao i opcija C, no uz dodatne pravosudne odredbe kojima se dopunjuju Europski istražni nalog i privremene mjere.

Najpoželjnija je bila opcija C, i kvalitativno i u pogledu troškova i koristi.

³⁶ Dodatne informacije o smjernicama za bolju regulativu dostupne su [ovdje](#).

³⁷ Radni dokument službi Komisije – Procjena učinka priložena Prijedlogu direktive o suzbijanju prijevera i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja, SWD(2017) 298.

³⁸ Odbor za nadzor regulative Europske komisije – Mišljenje u ocjeni učinka – borba protiv prijevera i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja, SEC(2017) 390.

Njome bi se omogućila koherentnija primjena pravila diljem EU-a, bolja prekogranična suradnja i suradnja javnog i privatnog sektora te razmjena informacija, a time bi se stvorili preduvjeti za učinkovitije i djelotvornije djelovanje tijela kaznenog progona u kontekstu prijevara u pogledu bezgotovinskog plaćanja. Inicijativom bi se ujedno potaknulo povjerenje u jedinstveno digitalno tržište zbog povećanja sigurnosti.

Troškovi izrade i provedbe nove inicijative za države članice procjenjuju se (jednokratno) na približno 561 000 eura. Trajni troškovi provedbe za države članice procjenjuju se na 2 285 140 eura godišnje (ukupno za sve države članice).

Budući da prijedlogom nije predviđeno obvezno prijavljivanje obvezna pravila o izvješćivanju, on ne bi trebao uzrokovati dodatne troškove poduzećima, uključujući MSP-ove. Ni ostale odredbe koje bi se uvrstile u prijedlog ne utječu na MSP-ove.

Ukupno se očekuje veći kumulativni učinak predloženih mjera na administrativne i financijske troškove no što je to trenutačno slučaj, s obzirom na to da bi trebalo povećati resurse tijela kaznenog progona zbog povećanog opterećenja uslijed broja predmeta koje treba istražiti. To se potkrepljuje ovim glavnim razlozima:

- zbog šire definicije sredstava plaćanja i dodatnih kaznenih djela koja treba suzbiti (pripreme aktivnosti) vjerojatno će se povećati broj predmeta u nadležnosti policije i pravosudnih tijela,
- dodatni resursi bili bi potrebni za intenziviranje prekogranične suradnje,
- zbog obveze država članica da prikupljaju statistike nastalo bi dodatno administrativno opterećenje.

S druge strane, ako se uspostavi jasan pravni okvir za borbu protiv osoba koje potiču prijevaru u pogledu bezgotovinskog plaćanja bilo bi moguće ranije otkriti, kazneno goniti i sankcionirati aktivnosti u vezi s prijevarom. Štoviše, iako poboljšanje suradnje javnog i privatnog sektora podrazumijeva veće troškove u pogledu resursa, riječ je o neposrednom povratu ulaganja u učinkovitost i djelotvornost rada tijela kaznenog progona.

3.4. Primjerenost propisa i pojednostavljivanje

Prijedlogom bi se mogle pojednostavniti aktivnosti u nekoliko područja, npr.:

- daljnjim usklađivanjem nacionalnih okvira kaznenog prava (npr. osiguravanjem zajedničkih definicija i zajedničke najniže razine najvećih kazni) pojednostavniti bi se i pospješila suradnja nacionalnih tijela kaznenog progona koja provode istragu i kazneni progon u prekograničnim predmetima,
- jasnijim pravilima o sudskoj nadležnosti, ojačanom ulogom nacionalnih kontaktnih točaka te razmjenom podataka i informacija između nacionalnih policijskih tijela i Europolu moglo bi se dodatno pojednostavniti postupke i prakse suradnje.

Zbog nedostatka podataka nije moguće broičano odrediti moguće pojednostavnjenje (u nekim slučajevima nije moguće odvojiti učinke Okvirne odluke).

Sveukupno, ova inicijativa ima vrlo ograničen potencijal u pogledu primjerenosti propisa.

1. Ponajprije, Okvirna odluka iz 2001. već je relativno jednostavan pravni akt koji je tek donekle moguće dodatno pojednostavniti.
2. Zatim, ovom inicijativom nastoji se povećati sigurnost otklanjanjem trenutačnih nedostataka. To bi značilo nove administrativne troškove u vezi s istragom i

kaznenim progonom kaznenih djela koja trenutačno nisu pokrivena, umjesto znatnih ušteta uzrokovanih pojednostavnjenjem prekogranične suradnje.

3. Treće, inicijativom se ne žele nametnuti dodatne pravne obveze poduzećima i građanima. Od država članica traži se da potiču i pospješuju dobrovoljno prijavljivanje primjerenim kanalima (ne nameće se obveza prijavljivanja), u skladu s drugim instrumentima EU-a kao što je Direktiva 2011/93 o suzbijanju seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije (članak 16. stavak 2.).

3.5. Temeljna prava

Prijedlog obuhvaća odredbe za prilagodbu pravnog okvira o borbi protiv prijevara i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja novim i dolazećim prijetnjama te za reguliranje oblika prijevare u pogledu bezgotovinskog plaćanja koji trenutačno nisu pokriveni.

Konačni cilj koji se želi ostvariti tim mjerama zaštita je prava žrtava i potencijalnih žrtava. Uspostava jasnog pravnog okvira, što uključuje kriminaliziranje pripremnih aktivnosti, u kojem tijela kaznenog progona i pravosudna tijela mogu postupati nakon kriminalnih aktivnosti koje izravno utječu na osobne podatke žrtava, može imati posebno pozitivan učinak na zaštitu prava žrtava i potencijalnih žrtava na privatnost i zaštitu osobnih podataka.

Istovremeno, sve mjere navedene u ovom prijedlogu u skladu su s temeljnim pravima i slobodama priznatim Poveljom Europske unije o temeljnim pravima te ih je potrebno u skladu s tim provesti. Svako ograničenje pri ostvarivanju tih temeljnih prava i sloboda podliježe uvjetima iz članka 52. stavka 1. Povelje, odnosno podliježe načelu proporcionalnosti uz poštovanje legitimnog cilja istinskog ispunjavanja ciljeva od općeg interesa koje priznaje Unija i potrebe zaštite prava i sloboda drugih osoba. Ograničenja moraju biti propisana zakonom te biti u skladu s duhom prava i sloboda utvrđenih u Povelji.

U tom smislu u obzir treba uzeti niz temeljnih prava i sloboda iz Povelje, uključujući: pravo na slobodu i sigurnost; poštovanje privatnog i obiteljskog života; slobodu izbora zanimanja i pravo na rad; slobodu poduzetništva; pravo na vlasništvo; pravo na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje; pretpostavku nedužnosti i pravo na obranu; načela zakonitosti i razmjernosti kaznenih djela i kazni te pravo da se ne bude dva puta suđen ili kažnjen za isto kazneno djelo.

Posebno, prijedlogom se poštuje načelo prema kojem kaznena djela i kazne moraju biti razmjerni i utvrđeni zakonom. Opseg kaznenih djela ograničava se na ono što je nužno kako bi se omogućio djelotvoran kazneni progon aktivnosti koje su posebna prijetnja sigurnosti te se uvode minimalna pravila o razini sankcija u skladu s načelom proporcionalnosti, uzimajući u obzir prirodu kaznenog djela.

Prijedlog je osmišljen i kako bi se osiguralo da se s podacima osoba koje se sumnjiči za kaznena djela navedena u ovoj Direktivi postupa u skladu s temeljnim pravom na zaštitu osobnih podataka i postojećim primjenjivim zakonodavstvom, uključujući u kontekstu javno-privatne suradnje.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Ovaj prijedlog nema nikakav neposredan utjecaj na proračun EU-a.

5. OSTALI DIJELOVI

5.1. Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja

Provedbu Direktive nadzirat će Komisija na temelju informacija od država članica o poduzetim mjerama za stupanje na snagu zakona, propisa i administrativnih odredbi potrebnih za usklađivanje s Direktivom.

Komisija će dvije godine nakon roka za provedbu ove Direktive Europskom parlamentu i Vijeću podnijeti izvješće procjenjujući u kojoj su mjeri države članice poduzele nužne mjere za usklađivanje s ovom Direktivom.

K tomu, Komisija će provesti evaluaciju učinka ove Direktive šest godina nakon roka za njezinu provedbu kako bi se osiguralo dovoljno dugo razdoblje za ocjenjivanje učinaka inicijative nakon njezine pune provedbe u svim državama članicama.

5.2. Dokumenti s obrazloženjima

Dokumenti s obrazloženjima o prenošenju ne smatraju se potrebnima.

6. PRAVNI ELEMENTI PRIJEDLOGA

6.1. Sažetak predloženih mjera

Prijedlogom se ukida Okvirna odluka 2001/413/PUP iako se njime ažurira većina njezinih trenutačnih odredbi, a prijedlog je dosljedan i nalazima evaluacije i procjene učinka (npr. s obzirom na najpoželjniju opciju).

U sljedećoj je tablici navedeno podudaranje između ovog prijedloga i Okvirne odluke kako bi bilo jasnije koji su članci novi, a koji su ažurirani članci Okvirne odluke:

	DIREKTIVA		OKVIRNA ODLUKA		Napomene
	Članak	Uvodna izjava	Članak	Uvodna izjava	
I. Predmet i definicije	1. Predmet	1.–6.	Ne postoji	1.–7.	Novo
	2. Definicije	7.–8.	1. Definicije	10.	Ažurirano
II. Kaznena djela	3. Zloupotreba instrumenata plaćanja	9.	2. Kaznena djela vezana uz instrumente plaćanja	8.–10.	
	4. Kaznena djela pripreme za zloupotrebu instrumenata plaćanja				
	5. Kaznena djela povezana s informacijskim sustavima				
	6. Alati koji se koriste za počinjenje kaznenih djela				
	7. Poticanje i pomaganje te pokušaj				
	8. Kazne za fizičke osobe	10.–11.	6. Kazne	9.	
	9. Odgovornost pravnih osoba	Ne postoji	7. Odgovornost pravnih osoba	Ne postoji	
	10. Sankcije za pravne osobe		8. Sankcije za pravne osobe		
III. Nadležnost i istrage	11. Nadležnost	12.–14.	9. Sudska nadležnost 10. Izručenje i progon	11.	
	12. Djelotvorne istrage	15.	Ne postoji	Ne postoji	Novo
IV. Razmjena informacija i prijavljivanje kaznenih djela	13. Razmjena informacija	16.–18.	11. Suradnja između država članica 12. Razmjena informacija	11.	Ažurirano
	14. Prijavljivanje kaznenih djela	19.	Ne postoji	Ne postoji	Novo
V. Pomoć i potpora žrtvama i prevencija	15. Pomoć i potpora žrtvama	20.–22.	Ne postoji		
	16. Prevencija	23.	Ne postoji		
VI. Završne odredbe	17. Praćenje i statistički podatci	24.	Ne postoji		
	18. Zamjena Okvirne odluke	25.	Ne postoji		
	19. Prenošenje	Ne postoji	14. Provedba [članak 14. stavak 1.]	Ažurirano	
	20. Evaluacija i izvješćivanje		14. Provedba [članak 14. stavak 2.]		
21. Stupanje na snagu		15. Stupanje na snagu			
	Ne postoji	26.–29.	13. Teritorijalna primjena		Izbrisano

Konkretno, ovim se prijedlogom ostvaruje sljedeće:

- daje se sveobuhvatnija i konkretnija definicija instrumenata plaćanja koja obuhvaća i instrumente plaćanja koji nisu u fizičkom obliku te digitalna sredstva razmjene,
- posjedovanje, prodaja, nabava u svrhu uporabe, uvoz, distribucija ili stavljanje na raspolaganje, na drugi način, ukradenog ili na drugi način nezakonito stečenog ili krivotvorenog instrumenta plaćanja postaju samostalna kaznena djela odvojena od uporabe takvih instrumenata,
- proširuje se opseg kaznenih djela povezanih s informacijskim sustavima kako bi se obuhvatile sve platne transakcije, uključujući transakcije digitalnim sredstvima razmjene,
- uvode se pravila o razinama kazni, posebno u pogledu utvrđivanja donjeg praga za maksimalne kazne,
- definiraju se teška kaznena djela prema sljedećim kriterijima:
- kaznena djela počinjena u okviru zločinačke organizacije, kako je definirana u Okvirnoj odluci 2008/841/PUP, neovisno o kaznama predviđenima u toj odluci,
- kaznena djela koja uzrokuju znatnu zbirnu štetu ili znatnu gospodarsku korist počinitelju; zamišljena primjena obuhvaća predmete s velikim brojem transakcija, malim pojedinačnim gubitcima, posebno u slučajevima prijevara u vezi s plaćanjima kada nije potrebno predočiti karticu,
- preciznije se utvrđuje područje nadležnosti s obzirom na kaznena djela koja se navode u prijedlogu time što se osigurava nadležnost država članica u predmetima u kojima je kazneno djelo počinjeno s pomoću informacijskog sustava na državnom području države članice, a počinitelj se možda nalazi izvan nje, ili obrnuto,
- preciznije se utvrđuje područje nadležnosti s obzirom na učinke kaznenog djela time što se državama članicama jamči mogućnost ostvarivanja nadležnosti ako je kaznenim djelom počinjena šteta na njihovu državnom području, uključujući štetu uzrokovanu krađom identiteta osobe,
- uvode se mjere za poboljšanje suradnje u kaznenom pravosuđu na razini Unije jačanjem postojećih struktura i uporabe operativnih kontaktnih točaka,
- poboljšavaju se uvjeti prijavljivanja kaznenih djela za žrtve i privatne subjekte,
- rješava se pitanje osiguranja statističkih podataka o prijevari i krivotvorenju bezgotovinskih sredstava plaćanja time što se državama članicama propisuje obveza osiguravanja prikladnog sustava za snimanje i izradu statističkih podataka o kaznenim djelima navedenima u predloženoj direktivi te njihovo dostavljanje,
- žrtvama se osigurava pristup informacijama o njihovim pravima i dostupnoj pomoći i potpori, neovisno o tome borave li u drugoj državi od one u kojoj boravi počinitelj ili one u kojoj se vodi kaznena istraga.

6.2. Detaljno obrazloženje posebnih odredbi prijedloga

Članak 1.: Predmet – u članku se opisuje područje primjene i svrha prijedloga.

Članak 2.: Definicije – u članku se navode definicije koje se primjenjuju u cijelom instrumentu. Članak sadržava istu definiciju virtualnih valuta kao i Komisijin prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive (EU) 2015/849 o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma i o izmjeni Direktive 2009/101/EZ³⁹. Ako se ta definicija izmijeni tijekom donošenja tog prijedloga, potrebno je uskladiti definiciju virtualnih valuta u ovom članku.

Članak 3.: Zloupotreba instrumenata plaćanja – tim se člankom definiraju kaznena djela povezana s kriminalnim ponašanjem koja su izravna i neposredna prijevara, konkretno zloupotreba instrumenata plaćanja, uključujući ukradene i krivotvorene instrumente. Kaznena djela odnose se na sve instrumente plaćanja, u fizičkom ili drugom obliku, pa je ovime obuhvaćena i prijevara počinjena uporabom ukradenih ili krivotvorenih vjerodajnica za plaćanje ili drugih zapisa kojima se omogućuje nalog za plaćanje ili drugi oblik prijenosa novca, uključujući prijenos virtualne valute, ili se upotrebljavaju za aktiviranje takvih naloga.

Članak 4.: Kaznena djela pripreme za zloupotrebu instrumenata plaćanja – u članku se definiraju kaznena djela povezana s kriminalnim ponašanjem koja nisu neposredna prijevara koja uzrokuje gubitak imovine, no počinjena su kao priprema za zloupotrebu u sljedećoj fazi. To obuhvaća krađu ili krivotvorenje instrumenata plaćanja te različite aktivnosti u okviru krijumčarenja tih ukradenih ili krivotvorenih instrumenata, odnosno posjedovanje, distribuciju ili stavljanje na raspolaganje tih instrumenata radi zloupotrebe, uključujući slučajeve kada je počinitelj svjestan mogućnosti zloupotrebe (*dolus eventualis*). Taj članak, kao i članak 3., obuhvaća sva kaznena djela koja se odnose na instrumente plaćanja, bilo da su u fizičkom obliku ili ne, te se stoga primjenjuje i na ponašanje poput trgovine ukradenim vjerodajnicama (*carding*) i krađe identiteta (*phishing*⁴⁰).

Članak 5.: Kaznena djela povezana s informacijskim sustavima – u članku se utvrđuju kaznena djela povezana s informacijskim sustavima koja će se kriminalizirati u državama članicama. Popis sadržava elemente po kojima se ta kaznena djela jasno razlikuju od nezakonitog ometanja sustava ili nezakonitog ometanja podataka u skladu s Direktivom 2013/40/EU, primjerice transfera novčane vrijednosti radi stjecanja nedopuštene gospodarske koristi. Ta je odredba uvrštena kako bi se kriminaliziralo ponašanje poput hakiranja računala ili uređaja žrtve radi preusmjerenja internetskog prometa na krivotvoreno *web*-mjesto za internetsko bankarstvo, čime se žrtvu navodi na uplatu na bankovni račun koji nadzire počinitelj (ili posrednici u prijenosu novca)⁴¹. To obuhvaća i druge oblike kriminalnog ponašanja, kao što je *pharming*⁴², kojima se iskorištavaju informacijski sustavi kako bi se počinitelju ili drugoj osobi pribavila nezakonita korist.

Članak 6.: Alati koji se koriste za počinjenje kaznenih djela – u članku se utvrđuju kaznena djela povezana s alatima koji se koriste za počinjenje kaznenih djela navedenih u članku 4. točkama (a) i (b) te članku 5., koja bi države članice trebale kriminalizirati. Želi se

³⁹ [COM\(2016\) 450 final](#).

⁴⁰ Prevaranti krađom identiteta (*phishing*) pristupaju važnim osobnim podacima, kao što su korisnička imena i lozinke. Najčešće se velikom broju primatelja šalje poruka e-pošte, a pošiljatelj je naizgled dobro poznato i pouzdano poduzeće. Poruka može primatelja usmjeriti na lažnu *web*-stranicu na kojoj se od njega traži da unese osobne podatke.

⁴¹ Izraz „posrednik u prijenosu novca” označava osobu koja prihod od kaznenih djela prebacuje među različitim zemljama. Posrednici dobivaju novac na račun, a zatim ga moraju podići i doznačiti na drugi račun, često u inozemstvu, pri čemu dio iznosa zadržavaju za sebe (ActionFraudUK, 2017.). Ponekad znaju da riječ o prihodu od kriminala, a ponekad su prevareni i smatraju da je riječ o zakonitim sredstvima.

⁴² *Pharming* je postupak prijave tijekom kojeg se na osobno računalo ili poslužitelj instalira zloćudni kod kojim se korisnike preusmjerava na lažna *web*-mjesto bez njihova znanja ili pristanka.

kriminalizirati namjernu proizvodnju, prodaju, nabavu zbog uporabe, uvoz, distribuciju, primjerice, uređaja za *skimming* koji se upotrebljavaju za krađu vjerodajnica ili stavljanje takvih uređaja na raspolaganje na drugi način, kao i krivotvorena *web*-mjesto ili *web*-mjesto sa zlonamjernim softverom koja se upotrebljavaju za *phishing*. Članak se uvelike temelji na članku 4. Okvirne odluke 2001/413/PUP i članku 3. točki (d) podtočki (i) Direktive 2014/62/EU o kaznenopravnoj zaštiti eura i drugih valuta od krivotvorenja.

Članak 7.: Poticanje, pomaganje i pokušaj – članak se primjenjuje na ponašanje u vezi s kaznenim djelima navedenima u člancima od 3. do 6. i njime se od država članica traži kriminaliziranje svih oblika pripreme i sudjelovanja. Kaznena odgovornost za pokušaj uvrštena je za kaznena djela koja se navode u člancima od 3. do 6.

Članak 8.: Kazne za fizičke osobe – radi učinkovite borbe protiv prijevara i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja potrebno je uvesti odvraćajuće kazne u svim državama članicama. U skladu s drugim instrumentima EU-a kojima se usklađuje razina kaznenih sankcija, ovom se odredbom utvrđuje da najveća kazna prema nacionalnom zakonu mora iznositi najmanje tri godine zatvora osim za kaznena djela prema članku 6., za koja bi najveća kazna morala iznositi najmanje dvije godine. Propisane su strože kazne za teška kaznena djela – najveća kazna od najmanje pet godina ako je kazneno djelo počinila kriminalna organizacija, kako je definirana u Okvirnoj odluci Vijeća 2008/841/PUP od 24. listopada 2008. o borbi protiv organiziranog kriminala⁴³, ili ako je kazneno djelo počinjeno u velikom opsegu i ako je time uzrokovana proširena ili znatna šteta žrtvama, što posebno uključuje predmete s malim pojedinačnim učinkom i velikom ukupnom štetom, ili ako su počinitelji stekli zbirnu korist od najmanje 20 000 eura.

Iz dostupnih je informacija vidljivo da su za kaznena djela definirana u člancima od 2. do 5. Okvirne odluke 2001/413/PUP u većini država članica izričito propisane kazne. No načelno kazne nisu usklađene: sve države članice uvele su kazne, barem za teška kaznena djela, koje uključuju lišavanje slobode, no razine kazni za isto ponašanje znatno se razlikuju. Stoga je u nekim državama članicama odvraćajući učinak manji no u drugima.

Različite razine kazni mogu imati negativan učinak na pravosudnu suradnju. Ako je u kaznenom pravosuđu države članice utvrđen niski prag za najmanje kazne, tijela kaznenog progona i pravosudna tijela možda neće pridavati veliku važnost istragama i kaznenom progonu slučajeva prijave u vezi s plaćanjima kada nije potrebno predočiti karticu. To može negativno utjecati na pravovremenu obradu zahtjeva u slučajevima kada druga država članica zatraži pomoć u kontekstu prekogranične suradnje. Od takvih razlika u razinama sankcija najviše koristi imaju počinitelji najtežih kaznenih djela, odnosno transnacionalne organizirane kriminalne skupine s operativnim bazama u nekoliko država članica.

Članci 9. i 10.: Odgovornost pravnih osoba i sankcije za pravne osobe – ti se članci primjenjuju na sva kaznena djela navedena u člancima od 3. do 7. Državama članicama propisana je obveza osiguranja odgovornosti pravnih osoba, čime se ne isključuje odgovornost fizičkih osoba, te obveza primjene djelotvornih, proporcionalnih i odvraćajućih sankcija za pravne osobe. U članku 10. navedeni su primjeri sankcija.

Članak 11.: Nadležnost – u članku se na temelju načela teritorijalnosti i osobnosti navode slučajevi u kojima države članice moraju utvrditi nadležnost za kaznena djela navedena u člancima od 3. do 7.

Elementi članka preuzeti su iz članka 12. Direktive 2013/40/EU o napadima na informacijske sustave. Ako su prijave i krivotvorenje bezgotovinskih sredstava plaćanja počinjeni putem

⁴³ [SL L 300, 11.11.2008., str. 42.](#)

interneta, vjerojatno je da kazneno djelo obuhvaća nekoliko područja nadležnosti, jer su takva kaznena djela često počinjena s pomoću informacijskih sustava izvan državnog područja u kojem se počinitelj nalazi ili imaju posljedice u trećoj zemlji, u kojoj se mogu nalaziti dokazi. Stoga se člankom 11. želi osigurati da teritorijalna nadležnost obuhvaća situacije u kojima se počinitelj i informacijski sustav s pomoću kojeg je počinjeno kazneno djelo nalaze na različitim državnim područjima.

Članak sadržava novi element kojim se rješava potreba utvrđivanja nadležnosti ako je šteta uzrokovana u drugoj nadležnosti, a ne u onoj u kojoj se ponašanje dogodilo, što uključuje štetu proizašlu iz krađe identiteta osobe. Cilj je obuhvatiti situacije koje nisu obuhvaćene Direktivom 2013/40/EU o napadima na informacijske sustave, koji su česti element kaznenih djela prijevare u pogledu bezgotovinskog plaćanja. To obuhvaća slučajeve u kojima nijedan element kaznenog djela (npr. krađa vjerodajnica kreditnih kartica, kloniranje kartice, nezakonito podizanje novca s bankomata) nije počinjen u državi članici u kojoj je nastala šteta (primjerice, u kojoj žrtva ima bankovni račun s kojeg su ukradena sredstva). U tim slučajevima žrtva će najvjerojatnije prijaviti incident tijelima države članice u kojoj je otkriven gospodarski gubitak. Ta država članica mora imati mogućnost preuzimanja nadležnosti kako bi osigurala učinkovitu istragu i kazneni progon te kako bi u njoj započela istraga koja može obuhvatiti više država članica i države koje nisu članice EU-a.

Članak 12.: Djelotvorne istrage – u članku se nastoji osigurati mogućnost primjene istražnih alata koji su predviđeni nacionalnim zakonom o organiziranom kriminalu ili drugim teškim kaznenim djelima i u slučajevima prijevare i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja, barem ako je riječ o teškim kaznenim djelima. Ujedno se nastoji osigurati slanje informacija nadležnim tijelima bez neopravdane odgode, nakon uvođenja zakonitih privremenih mjera.

Članak 13.: Razmjena informacija – u članku se nastoji potaknuti veća uporaba operativnih nacionalnih kontaktnih točaka.

Članak 14.: Prijavljivanje kaznenih djela – u članku se nastoji riješiti pitanje utvrđeno u procjeni učinka, a to je potreba za povećanjem učestalosti i olakšanjem prijavljivanja. Nastoji se osigurati dostupnost prikladnih kanala kojima žrtve i privatni subjekti mogu prijaviti kaznena djela, a želi se i potaknuti prijavljivanje bez neopravdane odgode u skladu sa sličnom odredbom iz članka 16. stavka 2. Direktive 2011/93/EU o suzbijanju seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije. Primjeri aktivnosti koje će se poduzeti navedeni su u uvodnoj izjavi 19.

Članak 15.: Pomoć i potpora žrtvama – u članku se državama članicama propisuje obveza pružanja informacija žrtvama prijevare u pogledu bezgotovinskog plaćanja te kanala za prijavljivanje kaznenog djela, kao i savjeta o tome kako se zaštititi od negativnih posljedica prijevare i štete ugledu koja iz toga proizlazi.

Članak se odnosi i na fizičke i na pravne osobe koje također trpe posljedice kaznenih djela obuhvaćenih prijedlogom. Uvode se i odredbe za proširenje niza specifičnih prava fizičkih osoba utvrđenih Direktivom 2012/29/EU na pravne osobe.

Članak 16.: Prevencija – članak je odgovor na potrebu za podizanjem svijesti, a time i smanjenjem rizika da se postane žrtva prijevare, kroz kampanje informiranja i podizanja svijesti te programe za istraživanje i edukaciju. U procjeni učinka kao izvor problema u slučajevima prijevare u pogledu bezgotovinskog plaćanja utvrđeni su nedostaci u prevenciji. Članak je sličan članku 23. (Prevencija) Direktive 2011/93/EU o suzbijanju seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije.

Članak 17.: Praćenje i statistički podatci – u članku se rješava pitanje dostavljanja statističkih podataka o prijevarama i krivotvorenju bezgotovinskih sredstava plaćanja time što se

državama članicama propisuje obveza osiguravanja primjerenog sustava za bilježenje i izradu statističkih podataka i dostavljanje takvih podataka o kaznenim djelima navedenima u predloženoj direktivi, kao i podataka o praćenju učinkovitosti njihovih sustava (što obuhvaća sve faze pravnog postupka), radi suzbijanja prijevара u pogledu bezgotovinskog plaćanja. U članku se prati sličan pristup kao i u članku 14. (Praćenje i statistički podaci) Direktive 2013/40/EU o napadima na informacijske sustave te članku 44. Direktive (EU) 2015/849 o o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma (Četvrta direktiva o sprečavanju pranja novca). Nastoji se pridonijeti i rješavanju problema trenutačne ograničene dostupnosti podataka o prijevarama, koji bi olakšali ocjenjivanje učinkovitosti nacionalnih sustava u suzbijanju prijevара u pogledu bezgotovinskog plaćanja.

Članak 18.: Zamjena Okvirne odluke 2001/413/PUP – člankom se zamjenjuju trenutačne odredbe u području prijevара i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja za države članice koje sudjeluju u ovoj Direktivi.

Članci 19., 20. i 21. – ti članci sadržavaju daljnje odredbe o prenošenju u državama članicama, evaluaciji i izvješćivanju koje provodi Komisija te stupanju na snagu Direktive.

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

**o borbi protiv prijevара i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja i zamjeni
Okvirne odluke Vijeća 2001/413/PUP**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 83. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

- (1) Prijevare i krivotvorenje bezgotovinskih sredstava plaćanja prijetnja su sigurnosti jer su te aktivnosti izvor prihoda organiziranog kriminala i njima se omogućuju druge kriminalne aktivnosti poput terorizma, krijumčarenja droga i trgovanja ljudima.
- (2) Prijevare i krivotvorenje bezgotovinskih sredstava plaćanja prepreka su za funkcioniranje jedinstvenog digitalnog tržišta jer uništavaju povjerenje potrošača i uzrokuju izravne gospodarske gubitke.
- (3) Potrebno je ažurirati Okvirnu odluku Vijeća 2001/413/PUP⁴⁴ i dopuniti je daljnjim odredbama o kaznenim djelima, kaznama i prekograničnoj suradnji.
- (4) Znatni nedostaci i razlike u zakonodavstvima država članica u području prijevara i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja mogu otežati borbu protiv takvih kaznenih djela i drugih povezanih teških i organiziranih kaznenih djela, odnosno onih kaznenih djela koje takve prijevare omogućuju, a mogu i zakomplicirati učinkovitu policijsku i pravosudnu suradnju u tom području.
- (5) Prijevare i krivotvorenje bezgotovinskih sredstava plaćanja imaju bitnu prekograničnu dimenziju, posebno jer se ta kaznena djela sve češće čine digitalno. Ta činjenica naglašava potrebu za daljnjim aktivnostima kako bi se uskladilo kazneno zakonodavstvo u tom području.
- (6) U novije vrijeme digitalno gospodarstvo eksponencijalno raste, a povećava se i broj inovacija u mnogim područjima, uključujući inovacije u tehnologijama plaćanja. Nove tehnologije plaćanja podrazumijevaju uporabu novih instrumenata plaćanja – time nastaju nove prilike za potrošače i poduzeća, ali se povećavaju i prilike za prijevaru. S obzirom na kretanja u području tehnologije, pravni okvir mora biti relevantan i ažuran.

⁴⁴ Okvirna odluka Vijeća 2001/413/PUP od 28. svibnja 2001. o borbi protiv prijevara i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja (SL L 149, 2.6.2001., str. 1.).

- (7) U ovom su području zajedničke definicije važne kako bi se u državama članicama osigurao dosljedan pristup primjeni ove Direktive. Definicijama je potrebno obuhvatiti nove vrste instrumenata plaćanja, primjerice elektronički novac i virtualne valute.
- (8) Zaštitom kaznenim zakonodavstvom, u prvom redu instrumenata plaćanja koja imaju poseban oblik zaštite od imitacije ili zloupotrebe, želi se potaknuti gospodarske subjekte da za instrumente plaćanja koje izdaju osiguraju tu zaštitu te da na taj način tom instrumentu dodaju preventivni element.
- (9) Učinkovite i djelotvorne mjere iz kaznenog prava ključne su za zaštitu bezgotovinskih sredstava plaćanja od prijevara i krivotvorenja. Posebno, nužno je zajednički u kaznenom pravu obraditi elemente kriminalnog ponašanja koji pridonose zloupotrebi sredstava plaćanja ili kojima se priprema takva zloupotreba. Stoga bi trebalo zasebno kriminalizirati prikupljanje i posjedovanje instrumenata plaćanja s namjerom počinjenja prijave (primjerice, krađom identiteta – *phishing* ili podataka s kreditne kartice – *skimming*) te distribuciju takvih podataka (primjerice, prodajom podataka o kreditnoj kartici na internetu) i ako se ne uspostavi izravna veza sa stvarnom zloupotrebom sredstava plaćanja. Kriminalno ponašanje treba obuhvaćati i okolnosti kada posjedovanje, nabava ili distribucija ne vode nužno do zloupotrebe takvih instrumenata plaćanja, ako je počinitelj svjestan takve mogućnosti (*dolus eventualis*). Direktivom se ne sankcionira zakonita uporaba instrumenta plaćanja, uključujući pružanje inovativnih usluga plaćanja i u vezi s njim, odnosno usluga koje obično razvijaju financijsko-tehnološka poduzeća.
- (10) Sankcije i kazne za prijevaru i krivotvorenje bezgotovinskih sredstava plaćanja trebale bi biti djelotvorne, proporcionalne i odvraćajuće na razini Unije.
- (11) Primjereno je propisati oštrije kazne ako je kazneno djelo počinila kriminalna organizacija, kao što je definirano u Okvirnoj odluci Vijeća 2008/841/PUP⁴⁵ ili ako je riječ o kaznenom djelu velikih razmjera koje obuhvaća opsežnu ili znatnu štetu žrtvama ili zbirnu korist počinitelju od najmanje 20 000 eura.
- (12) Pravilima o nadležnosti trebalo bi osigurati djelotvoran kazneni progon kaznenih djela utvrđenih ovom Direktivom. Načelno se kaznena djela najbolje obrađuju u kaznenopravosudnom sustavu države u kojoj su počinjena. Države članice trebale bi stoga uspostaviti nadležnost nad kaznenim djelima počinjenima na njihovu državnom području, djelima koje su počinili njihovi državljani te djelima kojima se uzrokuje šteta na njihovu državnom području.
- (13) Informacijski sustavi izazov su za tradicionalni koncept teritorijalnosti jer ih je načelno moguće upotrebljavati i kontrolirati udaljeno s bilo koje lokacije. Ako države članice proglase nadležnost na temelju kaznenih djela počinjenih na njihovu državnom području, čini se primjerenim procijeniti i područje primjene njihove nadležnosti za kaznena djela počinjena s pomoću informacijskih sustava. U takvim slučajevima, nadležnost bi trebala obuhvaćati situacije u kojima se informacijski sustav nalazi na državnom području države članice, iako se počinitelj možda nalazi izvan njega, kao i situacije u kojima se počinitelj nalazi na državnom području države članice, iako se informacijski sustav možda nalazi izvan njega.
- (14) Potrebno se pozabaviti složenošću dodjele nadležnosti s obzirom na učinke kaznenog djela u nadležnosti koja se razlikuje od one u kojoj se stvarni čin dogodio. Stoga je

⁴⁵ Okvirna odluka Vijeća 2008/841/PUP od 24. listopada 2008. o borbi protiv organiziranog kriminala (SL L 300, 11.11.2008., str. 42.).

potrebno proglasiti nadležnost za kaznena djela neovisno o nacionalnosti i fizičkoj prisutnosti počinitelja, nego s obzirom na eventualne štete uzrokovane takvim činom na državnom području države članice.

- (15) S obzirom na to da su za djelotvornu istragu prijevара i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja potrebni posebni alati te s obzirom na njihovu važnost za djelotvornu međunarodnu suradnju nacionalnih tijela, istražni alati koji se obično koriste u predmetima koji obuhvaćaju organizirani kriminal i druge teške oblike kriminala trebali bi biti dostupni nadležnim tijelima u svim državama članicama za istragu takvih kaznenih djela. Uzimajući u obzir načelo proporcionalnosti, korištenje takvim alatima u skladu s nacionalnim pravom trebalo bi odgovarati prirodi i težini kaznenih djela koja se istražuju. K tomu, tijela kaznenog progona i druga nadležna tijela trebala bi imati pravovremeni pristup relevantnim informacijama kako bi istražila i kazneno gonila kaznena djela koja se utvrđuju ovom Direktivom.
- (16) U mnogim su slučajevima incidenti o kojima treba obavijestiti relevantna nacionalna nadležna tijela, u skladu s Direktivom (EU) 2016/1148 Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁶, zapravo kriminalne aktivnosti. Može se sumnjati da je riječ o kriminalnim aktivnostima čak i ako od samog početka nije dovoljno jasno je li riječ o kaznenom djelu. U tom kontekstu trebalo bi poticati relevantne operatere osnovnih usluga i davatelje digitalnih usluga da razmjenjuju izvješća propisana Direktivom (EU) 2016/1148 s tijelima kaznenog progona radi učinkovitog i sveobuhvatnog odgovora te lakšeg hvatanja počinitelja i dokazivanja odgovornosti. Posebno, promicanje sigurnog, zaštićenog i robusnijeg okruženja zahtijeva sustavno prijavljivanje tijelima kaznenog progona incidenata kod kojih se sumnja na teška kaznena djela. Štoviše, kada je to relevantno, u istrage bi trebalo uključiti timove za odgovor na računalne sigurnosne incidente uspostavljene člankom 9. Direktive (EU) 2016/1148 kako bi se pružile informacije, na prikladan način i na nacionalnoj razini, te kako bi se osiguralo stručno znanje o informacijskim sustavima.
- (17) Značajni sigurnosni incidenti, kako su definirani u članku 96. Direktive (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁷, mogu biti kriminalnog podrijetla. Kad je to relevantno, trebalo bi poticati davatelje usluga plaćanja da s tijelima kaznenog progona razmjenjuju izvješća koja su dužni podnositi nadležnom tijelu u matičnoj državi članici prema Direktivi (EU) 2015/2366.
- (18) Na razini Unije postoji niz instrumenata i mehanizama kojima se omogućuje razmjena informacija među nacionalnim tijelima kaznenog progona radi istrage i kaznenog progona kaznenih djela. Kako bi se pospješila i ubrzala suradnja među nacionalnim tijelima kaznenog progona te kako bi se osiguralo maksimalno iskorištavanje tih instrumenata i mehanizama, ovom bi se Direktivom trebala ojačati važnost operativnih kontaktnih točaka koje su već uvedene Okvirnom odlukom Vijeća 2001/413/PUP. Države članice mogu odlučiti da će iskoristiti postojeću mrežu operativnih kontaktnih točaka, primjerice mrežu uspostavljenu Direktivom 2013/40/EU Europskog

⁴⁶ Direktiva (EU) 2016/1148 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2016. o mjerama za visoku zajedničku razinu sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava širom Unije (SL L 194, 19.7.2016., str. 1.).

⁴⁷ Direktiva (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te Uredbe (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ (SL L 337, 23.12.2015., str. 35.)

parlamenta i Vijeća⁴⁸. Mreže bi trebale osigurati djelotvornu potporu, primjerice olakšavanjem razmjene relevantnih informacija i dodjelom tehničkih savjeta ili pravnih informacija. Kako bi se osigurao nesmetan rad mreža, svakoj kontaktnoj točki trebalo bi omogućiti brzu komunikaciju s kontaktnom točkom u drugoj državi članici. S obzirom na znatnu prekograničnu dimenziju ovog područja kriminala te, posebno, nestabilnost elektroničkih dokaza, države članice trebale bi imati mogućnost brzog odgovora na hitne zahtjeve iz mreže kontaktnih točaka i pružati povratne informacije u roku od osam sati.

- (19) Prijavljivanje kaznenih djela javnim tijelima bez neopravdane odgode vrlo je važno u borbi protiv prijevара i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja jer je to često početna točka kaznene istrage. Potrebno je poduzeti mjere kako bi se potaknulo pravne i fizičke osobe, a posebno financijske institucije, da prijavljuju kaznena djela tijelima kaznenog progona i pravosudnim tijelima. Te mjere mogu se temeljiti na različitim vrstama aktivnosti, uključujući zakonodavne aktivnosti, kao što je obvezno prijavljivanje sumnje na prijevaru, ili nezakonodavne aktivnosti, primjerice osnivanje organizacija ili mehanizama kojima se potiče razmjena informacija ili podizanje svijesti ili potpora tim organizacijama. Svaka mjera koja obuhvaća obradu osobnih podataka fizičkih osoba trebala bi se provoditi u skladu s Uredbom (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁹. Konkretno, bilo kakav prijenos informacija u vezi sa sprečavanjem i suzbijanjem kaznenih djela povezanih s prijevarom i krivotvorenjem bezgotovinskih sredstava plaćanja trebao bi se odvijati u skladu sa zahtjevima utvrđenima Uredbom (EU) 2016/679, posebno s obzirom na zakonitost obrade podataka.
- (20) Prijevare i krivotvorenje bezgotovinskih sredstava plaćanja mogu uzrokovati teške gospodarske i negospodarske posljedice za žrtve. Ako takva prijevara obuhvaća krađu identiteta, posljedice su često teške zbog štete po ugled i teških emocionalnih posljedica. Države članice trebale bi donijeti mjere za pomoć, potporu i zaštitu u svrhu otklanjanja tih posljedica.
- (21) Fizičke osobe koje su žrtve prijevara u pogledu bezgotovinskih sredstava plaćanja imaju prava u skladu s Direktivom 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁵⁰. Države članice trebale bi donijeti mjere za pomoć i potporu takvim žrtvama koje se temelje na mjerama propisanim Direktivom 2012/29/EU, no izravnije odgovaraju na posebne potrebe žrtava prijevара u vezi s krađom identiteta. Takve mjere trebale bi obuhvaćati, posebno, specijalističku psihološku potporu i savjete o financijskim, praktičnim i pravnim pitanjima, kao i pomoć u pogledu primanja dostupne kompenzacije. I pravnim je osobama potrebno ponuditi specifične informacije i savjete o zaštiti od negativnih posljedica takvih kaznenih djela.
- (22) U Direktivi je potrebno utvrditi pravo pravnih osoba na pristup informacijama o postupcima za podnošenje pritužbi. Ono je posebno nužno za mala i srednja

⁴⁸ Direktiva 2013/40/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 12. kolovoza 2013. o napadima na informacijske sustave i o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2005/222/PUP (SL L 218, 14.8.2013., str. 8.).

⁴⁹ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.).

⁵⁰ Direktiva 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP (SL L 315, 14.11.2012., str. 57.).

poduzeća⁵¹ te bi trebalo pridonijeti stvaranju naklonjenijeg okruženja za njihovo poslovanje. Fizičke osobe već uživaju to pravo u skladu s Direktivom 2012/29/EU.

- (23) Države članice trebale bi uspostaviti ili ojačati politike za sprječavanje prijevара i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja i mjere za smanjenje rizika od toga da građani postanu žrtve takvih kaznenih djela, s pomoću kampanja za informiranje i podizanje svijesti te obrazovnih i istraživačkih programa.
- (24) Postoji potreba prikupljanja usporedivih podataka o kaznenim djelima utvrđenima ovom Direktivom. Relevantni bi se podatci trebali staviti na raspolaganje nadležnim specijaliziranim agencijama i tijelima Unije kao što je Europol, u skladu s njihovim zadaćama i potrebama za informacijama. Pritom je cilj dobiti potpuniju sliku o problemu prijevara i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja i problema u vezi sa sigurnošću plaćanja na razini Unije, čime bi se pridonijelo oblikovanju učinkovitijeg odgovora. Države članice trebale bi u potpunosti iskoristiti mandat Europolu i njegov kapacitet za pomoć i potporu u relevantnim istragama tako da mu šalju informacije o načinu djelovanja počinitelja u svrhu strateške analize i procjene prijetnje od prijevara i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja u skladu s Uredbom (EU) 2016/794 Europskog parlamenta i Vijeća⁵². Informacije mogu pridonijeti boljem razumijevanju postojećih i budućih prijetnji te Vijeću i Komisiji olakšati utvrđivanje strateških i operativnih prioriteta Unije u borbi protiv kaznenih djela te pri provedbi tih prioriteta.
- (25) Ovom se Direktivom nastoje izmijeniti i proširiti odredbe Okvirne odluke Vijeća 2001/413/PUP. Budući da treba donijeti mnogo opsežnih izmjena, Okvirnu odluku 2001/413/PUP radi jasnoće trebalo bi u cijelosti zamijeniti u odnosu na države članice koje se obvezuju ovom Direktivom.
- (26) U skladu s člankom 3. Protokola br. 21 o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske s obzirom na područje slobode, sigurnosti i pravde, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, te države članice dostavile su službenu obavijest da žele sudjelovati u donošenju i primjeni ove Direktive.

ILI

- (26) U skladu s člankom 3. Protokola br. 21 o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske s obzirom na područje slobode, sigurnosti i pravde, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, Ujedinjena Kraljevina dostavila je službenu obavijest [„dopisom od ...,”] da želi sudjelovati u donošenju i primjeni ove Direktive.

ILI

- (26) U skladu s člankom 3. Protokola br. 21 o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske s obzirom na područje slobode, sigurnosti i pravde, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, Irska je dostavila službenu obavijest [„dopisom od ...,”] da želi sudjelovati u donošenju i primjeni ove Direktive.

I/ILI

⁵¹ Preporuka Komisije od 6. svibnja 2003. o definiciji mikro, malih i srednjih poduzeća (SL L 124, 20.5.2003., str. 36.).

⁵² Uredba (EU) 2016/794 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o Agenciji Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol) te zamjeni i stavljanju izvan snage odluka Vijeća 2009/371/PUP, 2009/934/PUP, 2009/935/PUP, 2009/936/PUP i 2009/968/PUP (SL L 135, 24.5.2016., str. 53.).

- (26) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola br. 21 o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske s obzirom na područje slobode, sigurnosti i pravde, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije i ne dovodeći u pitanje članak 4. tog Protokola, te države članice ne sudjeluju u donošenju ove Direktive te ona za njih nije obvezujuća niti se na njih primjenjuje.

ILI

- (26) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola br. 21 o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske s obzirom na područje slobode, sigurnosti i pravde, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije i ne dovodeći u pitanje članak 4. tog Protokola, Irska ne sudjeluje u donošenju ove Direktive te ona za nju nije obvezujuća niti se na nju primjenjuje.

ILI

- (26) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola br. 21 o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske s obzirom na područje slobode, sigurnosti i pravde, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, i ne dovodeći u pitanje članak 4. tog Protokola, Ujedinjena Kraljevina ne sudjeluje u donošenju ove Direktive te ona za nju nije obvezujuća niti se na nju primjenjuje.
- (27) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola br. 22 o stajalištu Danske, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije, Danska ne sudjeluje u donošenju ove Direktive te ona za nju nije obvezujuća niti se na nju primjenjuje.
- (28) Budući da ciljeve ove Direktive, to jest podvrgavanje prijevare i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja u svim državama članicama učinkovitim, proporcionalnim i odvraćajućim kaznenopravnim sankcijama te poboljšanje i poticanje suradnje između nadležnih tijela te između fizičkih i pravnih osoba i nadležnih tijela, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se, zbog svojeg opsega i učinka, mogu na bolji način ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti određenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ovom se Direktivom ne prelazi okvire potrebne za ostvarenje tih ciljeva,
- (29) Ovom Direktivom poštuju se temeljna prava i slijede načela priznata Poveljom Europske unije o temeljnim pravima, uključujući pravo na slobodu i sigurnost, poštovanje privatnog i obiteljskog života, zaštitu osobnih podataka, slobodu poduzetništva, pravo na vlasništvo, pravo na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje, pretpostavku nedužnosti i pravo na obranu, načela zakonitosti i razmjernosti kaznenih djela i kazni, kao i pravo da se ne bude dva puta suđen ili kažnjen za isto kazneno djelo. Ovom se Direktivom nastoji osigurati potpuno poštovanje tih prava i načela i trebalo bi je u skladu time provesti,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

GLAVA I.: PREDMET I DEFINICIJE

Članak 1. Predmet

Ovom Direktivom utvrđuju se minimalna pravila o definiranju kaznenih djela i sankcija u području prijevare i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja.

Članak 2. Definicije

Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

- (a) „instrument plaćanja” znači zaštićeni uređaj, predmet ili zapis, osim zakonskih sredstava plaćanja, koji nositelju ili korisniku omogućuje, samostalno ili prema postupku, odnosno nizu postupaka, prijenos novca ili novčane vrijednosti ili aktiviranje naloga za plaćanje, uključujući s pomoću digitalnih sredstava razmjene;
- (b) „zaštićeni uređaj, predmet ili zapis” znači uređaj, predmet ili zapis zaštićen od kopiranja ili zloupotrebe, primjerice kroz dizajn, kodiranje ili potpis;
- (c) „nalog za plaćanje” znači nalog za plaćanje kako je definiran u članku 4. točki 13. Direktive 2015/2366;
- (d) „digitalno sredstvo razmjene” znači bilo kakav elektronički novac kako je definiran u članku 2. točki 2. Direktive 2009/110/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁵³ i virtualne valute;
- (e) „virtualne valute” znači digitalno predstavljanje vrijednosti koju ne izdaje ni središnja banka ni javno tijelo, niti je nužno povezana sa zakonski uspostavljenom valutom, ali je fizičke ili pravne osobe prihvaćaju kao sredstvo plaćanja i može se prenositi, pohranjivati ili se njome može trgovati elektroničkim putem;
- (f) „platna usluga” znači platna usluga kako je definirana u članku 4. točki 3. Direktive (EU) 2015/2366;
- (g) „korisnik platnih usluga” znači korisnik platnih usluga kako je definiran u članku 4. točki 10. Direktive (EU) 2015/2366;
- (h) „račun za plaćanje” znači račun za plaćanje kako je definiran u članku 4. točki 12. Direktive (EU) 2015/2366;
- (i) „platna transakcija” znači platna transakcija kako je definirana u članku 4. točki 5. Direktive (EU) 2015/2366;
- (j) „platitelj” znači fizička ili pravna osoba koja ima račun za plaćanje i koja daje suglasnost za izvršenje naloga za plaćanje s tog računa za plaćanje ili, ako račun za plaćanje ne postoji, fizička ili pravna osoba koja daje nalog za plaćanje ili prebacuje virtualnu valutu;
- (k) „primatelj plaćanja” znači primatelj plaćanja kako je definiran u članku 4. točki 9. Direktive (EU) 2015/2366;
- (l) „informacijski sustav” znači informacijski sustav kako je definiran u članku 2. točki (a) Direktive 2013/40/EU;
- (m) „računalni podatci” znači računalni podatci kako su definirani u članku 2. točki (b) Direktive 2013/40/EU.

⁵³ Direktiva 2009/110/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o osnivanju, obavljanju djelatnosti i bonitetnom nadzoru poslovanja institucija za elektronički novac te o izmjeni direktiva 2005/60/EZ i 2006/48/EZ i stavljanju izvan snage Direktive 2000/46/EZ (SL L 267, 10.10.2009., str. 7.).

GLAVA II.: KAZNENA DJELA

Članak 3.

Zloupotreba instrumenata plaćanja

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se sljedeća djela, kada su počinjena namjerno, sankcioniraju kao kaznena djela:

- (a) zloupotreba ukradenog ili na drugi način nezakonito stečenog instrumenta plaćanja;
- (b) zloupotreba krivotvorenog instrumenta plaćanja.

Članak 4.

Kaznena djela pripreme za zloupotrebu instrumenata plaćanja

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se sljedeća djela, kada su počinjena namjerno, sankcioniraju kao kaznena djela:

- (a) krađa ili drugo nezakonito prisvajanje instrumenta plaćanja;
- (b) krivotvorenje instrumenta plaćanja radi zloupotrebe;
- (c) posjedovanje, nabava u svrhu uporabe, uvoz, izvoz, prodaja, prijevoz, distribucija ili stavljanje na raspolaganje, na drugi način, ukradenog ili na drugi način nezakonito stečenog ili krivotvorenog instrumenta plaćanja radi njegove zloupotrebe.

Članak 5.

Kaznena djela povezana s informacijskim sustavima

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se namjerna provedba ili uzrokovanje prijenosa novca, novčane vrijednosti ili virtualnih valuta u svrhu stjecanja nezakonite koristi za počinitelja ili treću stranu, sankcionira kao kazneno djelo ako je počinjeno na sljedeći način:

- (a) sprečavanjem ili ometanjem funkcioniranja informacijskog sustava;
- (b) uvođenjem, izmjenom, brisanjem, prijenosom ili prikriivanjem računalnih podataka.

Članak 6.

Alati koji se koriste za počinjenje kaznenih djela

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se sljedeće aktivnosti, ako su počinjene namjerno i u svrhu zloupotrebe, sankcioniraju kao kazneno djelo: proizvodnja, nabava radi korištenja, uvoz, izvoz, prodaja, prijevoz, distribucija ili stavljanje na raspolaganje, na drugi način, uređaja ili instrumenata, računalnih podataka ili bilo kakvih drugih sredstava osmišljenih ili prilagođenih u svrhu počinjenja bilo kojeg od kaznenih djela navedenih u članku 4. točkama (a) i (b) i članku 5.

Članak 7.

Poticanje, pomaganje i pokušaj

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se poticanje na kazneno djelo ili pomaganje u kaznenom djelu iz članaka od 3. do 6. sankcioniraju kao kaznena djela.
2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se pokušaj počinjenja kaznenog djela iz članaka od 3. do 6. sankcionira kao kazneno djelo.

Članak 8.

Kazne za fizičke osobe

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se kaznena djela iz članaka od 3. do 7. sankcioniraju učinkovitim, proporcionalnim i odvraćajućim kaznenopravnim sankcijama.
2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se kaznena djela iz članaka 3., 4. i 5. sankcioniraju maksimalnom kaznom oduzimanja slobode od najmanje tri godine.
3. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se kaznena djela iz članka 6. sankcioniraju maksimalnom kaznom oduzimanja slobode od najmanje dvije godine.
4. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se kaznena djela iz članaka 3., 4. i 5. sankcioniraju maksimalnom kaznom oduzimanja slobode od najmanje pet godina:
 - (a) kada su počinjena u okviru zločinačke organizacije, kako je definirana u Okvirnoj odluci 2008/841/PUP, neovisno o kazni predviđenoj u toj Odluci;
 - (b) kada je njima uzrokovana opsežna ili znatna šteta ili zbirna korist od najmanje 20 000 eura.

Članak 9.

Odgovornost pravnih osoba

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da pravne osobe mogu biti odgovorne za kaznena djela iz članaka od 3. do 7. koja u njihovu korist počinio bilo koja osoba samostalno ili kao član tijela pravne osobe, čiji se rukovodeći položaj pri toj pravnoj osobi temelji na:
 - (a) ovlasti zastupanja pravne osobe;
 - (b) ovlasti za donošenje odluka u ime pravne osobe;
 - (c) ovlasti za provedbu kontrole unutar pravne osobe.
2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da pravne osobe mogu biti odgovorne ako je nedostatak nadzora ili kontrole osobe iz stavka 1. omogućio da osoba koja je podređena toj pravnoj osobi počinio kaznena djela iz članaka od 3. do 7. u korist te pravne osobe.
3. Odgovornost pravne osobe u skladu sa stavicima 1. i 2. ne isključuje kaznene postupke protiv fizičkih osoba koje kao počinitelji, poticatelji ili pomagači sudjeluju u kaznenim djelima iz članaka od 3. do 7.

Članak 10.
Sankcije za pravne osobe

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da pravna osoba koja se smatra odgovornom na temelju članka 9. stavka 1. podliježe učinkovitim, proporcionalnim i odvraćajućim sankcijama, koje uključuju kaznenopravne ili nekaznenopravne novčane kazne, a mogu uključivati i druge sankcije, kao što su:

- (a) ukidanje prava na javne naknade ili pomoć;
- (b) privremena ili trajna zabrana obavljanja poslovnih djelatnosti;
- (c) određivanje sudskog nadzora;
- (d) sudski nalog za likvidaciju;
- (e) privremeno ili trajno zatvaranje objekata koji su služili za počinjenje kaznenog djela.

GLAVA III.: NADLEŽNOST I ISTRAGE

Članak 11.
Nadležnost

1. Svaka država članica poduzima potrebne mjere kako bi uspostavila svoju nadležnost nad kaznenim djelima iz članaka od 3. do 7., u sljedećim slučajevima:
 - (a) kazneno djelo počinjeno je u cijelosti ili djelomično na njezinu državnom području;
 - (b) počinitelj je njezin državljanin;
 - (c) kaznenim djelom uzrokovana je šteta na njezinu državnom području, uključujući štetu koja proizlazi iz krađe identiteta osobe.
2. Pri utvrđivanju nadležnosti u skladu sa stavkom 1. točkom (a), država članica osigurava svoju nadležnost u slučajevima u kojima:
 - (a) počinitelj počini kazneno djelo kada je fizički prisutan na njezinu državnom području, neovisno o tome je li kazneno djelo počinjeno s pomoću računala ili informacijskog sustava na njezinu državnom području;
 - (b) kazneno djelo počinjeno je s pomoću računala ili informacijskog sustava na njezinu državnom području, neovisno o tome je li počinitelj počinio kazneno djelo kada je bio fizički prisutan na njezinu državnom području.
3. Država članica obavješćuje Komisiju ako odluči utvrditi nadležnost nad kaznenim djelom iz članaka od 3. do 7. počinjenim izvan njezina državnog područja, uključujući ako:
 - (a) počinitelj ima uobičajeno boravište na njezinu državnom području;
 - (b) kazneno djelo počinjeno je u korist pravne osobe s poslovnim nastanom na njezinu državnom području;
 - (c) kazneno djelo počinjeno je protiv jednog od njezinih državljana ili osobe koja ima uobičajeno boravište na njezinu državnom području.

Članak 12.
Djelotvorne istrage

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da djelotvorni istražni instrumenti, poput onih koji se koriste u slučajevima organiziranog kriminala ili u drugim slučajevima teških kaznenih djela, budu dostupni osobama, jedinicama ili službama koje su odgovorne za istragu ili kazneni progon kaznenih djela iz članka od 3. do 7.
2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale slanje informacija u vezi s kaznenim djelima navedenima u člancima od 3. do 7. bez neopravdane odgode tijelima koja ih istražuju ili kazneno gone, ako je nacionalnim pravom propisano da pravne i fizičke osobe moraju slati informacije u vezi s takvim kaznenim djelima.

**GLAVA IV.: RAZMJENA INFORMACIJA I PRIJAVLJIVANJE
KAZNENIH DJELA**

Članak 13.
Razmjena informacija

1. Za potrebe razmjene informacija koje se odnose na kaznena djela iz članka od 3. do 7., države članice osiguravaju dostupnost operativne nacionalne kontaktne točke 24 sata dnevno i sedam dana u tjednu. Države članice ujedno osiguravaju uspostavu postupaka kako bi se, u slučaju hitnih zahtjeva za pomoć, ti zahtjevi hitno riješili i kako bi nadležno tijelo u roku od osam sati od primitka moglo barem naznačiti hoće li odgovoriti na zahtjev, kao i oblik i procijenjeno vrijeme za takav odgovor. Države članice mogu odlučiti da će iskoristiti postojeće mreže operativnih kontaktnih točaka.
2. Države članice obavješćuju Komisiju, Europol i Eurojust o svojim utvrđenim kontaktnim točkama iz stavka 1. Komisija navedene informacije prosljeđuje ostalim državama članicama.

Članak 14.
Prijavljivanje kaznenih djela

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale dostupnost prikladnih kanala za prijavljivanje kako bi se olakšalo prijavljivanje kaznenih djela iz članka od 3. do 7. tijelima kaznenog progona i drugim nadležnim nacionalnim tijelima bez neopravdane odgode.
2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi potaknule financijske institucije i druge pravne osobe koje posluju na njihovu državnom području da sumnju na prijevaru bez neopravdane odgode prijave tijelima kaznenog progona i drugim nadležnim tijelima, u svrhu otkrivanja, sprečavanja, istrage ili kaznenog progona kaznenih djela navedenih u člancima od 3. do 7.

GLAVA V.: POMOĆ ŽRTVAMA I PREVENCIJA

Članak 15.

Pomoć i potpora žrtvama

1. Države članice osiguravaju da se pravnim i fizičkim osobama koje su pretrpjele štetu zbog kaznenih djela navedenih u člancima od 3. do 7., počinjenih zloupotrebom osobnih podataka, ponude konkretne informacije i savjeti o zaštiti od negativnih posljedica kaznenih djela, primjerice štete nanesene ugledu.
2. Države članice osiguravaju da se pravnim osobama koje su žrtve kaznenih djela iz članka od 3. do 7. ove Direktive bez neopravdane odgode ponude sljedeće informacije nakon prvog kontakta s nadležnim tijelom:
 - (a) informacije o podnošenju tužbe u vezi s kaznenim djelom i njihovoj ulozi u takvim postupcima;
 - (b) informacije o dostupnim postupcima za podnošenje tužbe ako nadležno tijelo ne poštuje njihova prava tijekom kaznenog postupka;
 - (c) podaci za kontakt za potrebe komunikacije o predmetu.

Članak 16.

Prevenција

Države članice poduzimaju odgovarajuće mjere, uključujući putem interneta, kao što su kampanje s ciljem informiranja i podizanja svijesti, istraživački i obrazovni programi, ako je primjereno u suradnji s dionicima, kojima se nastoji smanjiti ukupni broj prijevera, povećati svjesnost i smanjiti rizik od toga da građani postanu žrtve prijevera.

GLAVA VI.: ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 17.

Praćenje i statistički podatci

1. Najkasnije do [3 mjeseca nakon stupanja na snagu ove Direktive] Komisija uspostavlja detaljni program za praćenje ishoda, rezultata i učinaka Direktive. U programu praćenja utvrđuju se sredstva s pomoću kojih će se prikupljati podatci i drugi potrebni dokazi te vremenski intervali u kojima će se podatci prikupljati. Navode se mjere koje će Komisija i države članice poduzeti pri prikupljanju, razmjeni i analizi podataka i drugih dokaza.
2. Države članice osiguravaju uspostavu sustava za snimanje, izradu i dostavljanje statističkih podataka o fazama prijavljivanja, istrage i pravosudnog postupka u kontekstu kaznenih djela iz članka od 3. do 7.
3. Statistički podatci iz stavka 2. obuhvaćaju barem broj kaznenih djela iz članka od 3. do 7. koja su prijavljena u državama članicama, broj istraženih predmeta, broj osoba koje se kazneno progone i koje su osuđene za kaznena djela iz članka od 3. do 7. te podatke o tome kako se odvijaju faze prijavljivanja, istrage i pravosudnog postupka u kontekstu tih kaznenih djela.

4. Države članice Komisiji svake godine dostavljaju podatke prikupljene na temelju stavaka 1., 2. i 3. Komisija osigurava da se konsolidirani pregled tih statističkih izvješća svake godine objavi i preda nadležnim specijaliziranim agencijama i tijelima Unije.

Članak 18.

Zamjena Okvirne odluke 2001/413/PUP

Okvirna odluka 2001/413/PUP zamjenjuje se u odnosu na države članice koje obvezuje ova Direktiva, ne dovodeći u pitanje obveze tih država članica u pogledu roka za prenošenje navedene okvirne odluke u nacionalno pravo.

U odnosu na države članice koje obvezuje ova Direktiva, upućivanja na Okvirnu odluku 2001/413/PUP smatraju se upućivanjima na ovu Direktivu.

Članak 19.

Prenošenje

1. Države članice donose zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom najkasnije [24 mjeseci nakon stupanja na snagu]. One o tome odmah obavješćuju Komisiju.
2. Kada države članice donose ove mjere, te mjere prilikom njihove službene objave sadržavaju uputu na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takva uputa. Načine tog upućivanja određuju države članice.
3. Države članice Komisiji dostavljaju tekst mjera koje će donijeti u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 20.

Evaluacija i izvješćivanje

1. Komisija do [48 mjeseci nakon stupanja na snagu] Europskom parlamentu i Vijeću podnosi izvješće procjenjujući mjeru u kojoj su države članice poduzele nužne mjere za usklađivanje s ovom Direktivom. Države članice Komisiji pružaju sve potrebne informacije za pripremu izvješća.
2. Komisija do [96 mjeseci nakon stupanja na snagu] provodi evaluaciju ove Direktive o borbi protiv prijevara i krivotvorenja bezgotovinskih sredstava plaćanja i podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću.

Članak 21.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u Službenom listu Europske unije.

Ova je Direktiva upućena državama članicama u skladu s Ugovorima.

Sastavljeno u Bruxellesu

*Za Europski parlament
Predsjednik/Predsjednica*

*Za Vijeće
Predsjednik/Predsjednica*